

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

----- ๓★๓ -----

NGUYỄN THỊ MAI LY

**VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM GIÁO DỤC VỀ CHỦ NGHĨA NHÂN ĐẠO
CỦA A.X.MAKARENKO TRONG CÔNG TÁC GIÁO DỤC TẠI
TRƯỜNG GIÁO DƯỠNG SỐ 2 NINH BÌNH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC HỌC

Thái Nguyên, năm 2010

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

----- ๓★๓ -----

NGUYỄN THỊ MAI LY

**VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM GIÁO DỤC VỀ CHỦ NGHĨA NHÂN ĐẠO
CỦA A.X.MAKARENKO TRONG CÔNG TÁC GIÁO DỤC TẠI
TRƯỜNG GIÁO DƯỠNG SỐ 2 NINH BÌNH**

Chuyên ngành: Giáo dục học

Mã số: 60 14 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC HỌC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nông Khánh Bằng

Thái Nguyên, năm 2010

DANH MỤC KÍ TỰ VIẾT TẮT

CNXH	Chủ Nghĩa Xã Hội
GD	Giáo dục
TGD	Trường Giáo Dưỡng
HS	Học sinh

MỤC LỤC

	Trang
PHẦN: MỞ ĐẦU.....	1
1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	2
3.1. <i>Khách thể nghiên cứu</i>	2
3.2. <i>Đối tượng nghiên cứu</i>	2
4. Giả thuyết khoa học.....	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
6. Phạm vi nghiên cứu	3
7. Cơ sở phương pháp luận	3
8. Phương pháp nghiên cứu	4
9. Đóng góp của đề tài	4
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA VIỆC VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM GIÁO DỤC VỀ CHỦ NGHĨA NHÂN ĐẠO CỦA A.X.MAKARENKO.....	5
1.1. Tổng quan lịch sử về vấn đề nghiên cứu	5
1.1.1 <i>Tại Liên Xô và các nước ngoài Liên Xô</i>	5
1.1.2. <i>Tại Việt Nam</i>	6
1.2 Cuộc đời và sự nghiệp của A.X.Makarenko.....	8
1.3 Quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của A.X.Makarenko	12
1.3.1. <i>Cách đánh giá con người</i>	14
1.3.2. <i>Yêu thương con người, tin vào con người, nhìn thấy ưu điểm ở con người</i>	17
1.3.3. <i>Cách đòi hỏi con người và tôn trọng đối với con người</i>	23

1.4. Giáo dục trẻ vị thành niên phạm pháp	29
1.4.1. Giáo dục lại.....	29
1.4.2 Đối tượng giáo dục lại	33
1.4.2.1 Biểu hiện của trẻ hư	33
1.4.2.2 Đặc điểm nhân cách đối tượng giáo dục lại.....	36
TIỂU KẾT CHƯƠNG MỘT	41
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG CÔNG TÁC GIÁO DỤC TẠI	
TRƯỜNG GIÁO DƯỠNG SỐ 2	43
2.1. Sự tiếp cận quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của	
A.X.Makarenko ở Việt Nam	43
2.2. Tìm hiểu về trường Giáo dưỡng số 2	44
2.2.1 Hoàn cảnh ra đời trường Giáo dưỡng số 2	44
2.2.2 Chức năng, mục tiêu và nhiệm vụ của trường Giáo dưỡng	
số 2.....	47
2.2.3. Đặc điểm tâm lý và hoàn cảnh gia đình học sinh TGD số 2. ...	53
2.2.3.1. Nhận thức của học sinh TGD số 2	53
2.2.3.2. Đặc điểm về tình cảm.....	56
2.2.3.3. Đặc điểm về hành vi.....	57
2.2.3.4. Hoàn cảnh gia đình học sinh TGD số 2	60
2.2.4 Đặc điểm cán bộ giáo viên TGD số 2.....	63
2.3 Đặc điểm những hoạt động giáo dục trong TGD số 2.....	66
2.3.1. Hoạt động học tập văn hoá.....	66
2.3.2. Hoạt động lao động hướng nghiệp.....	68
2.3.3 Hoạt động bổ trợ giáo dục	70
2.4. Tìm hiểu sự tiếp cận của các cán bộ và giáo và giáo viên TGD	
số 2 với quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của	
A.X.Makarenko	71

TIÊU KẾT CHƯƠNG 2.....	79
CHƯƠNG 3: CÁC BIỆN PHÁP VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM GIÁO DỤC VỀ CHỦ NGHĨA NHÂN ĐẠO CỦA A.X.MAKARENKO TRONG CÔNG TÁC GIÁO DỤC TẠI TRƯỜNG GIÁO DƯỠNG.....	81
3.1 Các biện pháp	81
<i>3.1.1. Biện pháp kết hợp đúng đắn lòng tin và sự tôn trọng đối với học sinh trong quá trình giáo dục .....</i>	<i>81</i>
<i>3.1.1.1 Mục đích, ý nghĩa của biện pháp.....</i>	<i>81</i>
<i>3.1.1.2 Nội dung và cách thực hiện biện pháp .....</i>	<i>82</i>
<i>3.1.2 Biện pháp tiến hành giáo dục đồng bộ (dạy văn hoá, hướng nghiệp và dạy nghề, vui chơi, thể dục thể thao, văn nghệ) .....</i>	<i>88</i>
<i>3.1.2.1 Mục đích và ý nghĩa của biện pháp .....</i>	<i>88</i>
<i>3.1.2.2 Nội dung và cách thực hiện biện pháp .....</i>	<i>89</i>
<i>3.1.3 Biện pháp giáo dục bằng tình cảm .....</i>	<i>96</i>
<i>3.1.3.1 Mục đích, ý nghĩa biện pháp .....</i>	<i>96</i>
<i>3.1.3.2 Nội dung và cách thực hiện biện pháp .....</i>	<i>97</i>
<i>3.1.4 Biện pháp chuẩn bị cho học sinh hoà nhập xã hội.....</i>	<i>100</i>
<i>3.1.4.1 Mục đích, ý nghĩa biện pháp .....</i>	<i>100</i>
<i>3.1.4.2 Nội dung và cách thực hiện biện pháp .....</i>	<i>101</i>
3.2 Khảo nghiệm tính khả thi của các biện pháp	106
3.2.1. Mục đích	106
3.2.2. Nội dung	106
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3.....	109
KẾT LUẬN VÀ MỘT SỐ Ý KIẾN ĐỀ XUẤT.....	111
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

PHẦN: MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Trong tình hình phạm tội hiện nay ở nước ta, vấn đề trẻ vị thành niên vi phạm pháp luật ngày càng diễn biến phức tạp cả về số lượng và tính chất phạm tội. Trẻ vị thành niên phạm tội có mặt hầu hết ở các tệ nạn xã hội, thậm chí còn có những em phạm những tội rất nguy hiểm đã được quy định trong bộ luật hình sự của luật pháp Việt Nam. Những vấn đề trên đã đặt ra những khó khăn và thách thức đối với công tác giáo dục của toàn xã hội, nhất là công tác giáo dục lại trẻ vị thành niên.

Thực tế vào những năm gần đây số lượng học sinh của các trường giáo dưỡng – loại trường chuyên quản lý và giáo dục trẻ em vị thành niên có hành vi phạm pháp luật ở nước ta ngày càng tăng. Theo số liệu thống kê năm 2004 tại 4 trường giáo dưỡng trong cả nước ta đã lên tới 3.448 em, trong đó có 1.666 em từ nông thôn, 1.782 em từ thành phố, thị trấn, thị xã. Một điểm nổi bật là, tính chất và quy mô của tội phạm vị thành niên ngày càng nguy hiểm và đa dạng. Hành vi phạm tội do các em gây ra thuộc các lĩnh vực sau đây: liên quan đến ma túy (145 em), trộm cắp (2.112 em), gây rối trật tự công cộng (765 em), cố ý gây thương tích (124 em), hiếp dâm (69 em), giết người (12 em), cướp giật (54 em), cưỡng đoạt tài sản (79 em), lừa đảo (48 em), các hành vi khác (40 em). [3. Tr6]

Chính sự gia tăng cả về số lượng và tính chất của những tệ nạn xã hội cộng với số lượng trẻ vị thành niên vi phạm pháp luật ngày càng nhiều đòi hỏi xã hội cần phải quan tâm nghiên cứu tổng kết kinh nghiệm giáo dục lại nhằm từng bước hạn chế sự gia tăng của các tệ nạn xã hội, tạo cơ hội cho trẻ em vị thành niên được có cơ hội làm lại cuộc đời và hòa nhập với xã hội. Hiện nay công tác giáo dục lại đối với trẻ vị thành niên vi phạm pháp luật đang là vấn

đề quan tâm của nhiều ban ngành trong xã hội. Đây là một vấn đề phức tạp, khó giải quyết, đòi hỏi sự tham gia của tất cả xã hội.

Trong lĩnh vực giáo dục nói chung, giáo dục lại nói riêng những phương pháp giáo dục phù hợp là một yếu tố quan trọng góp phần làm tăng hiệu quả của quá trình giáo dục. Trong kho tàng tri thức giáo dục lại, lý luận và thực tiễn giáo dục của A.X. Makarenko là một trong những di sản quan trọng có ảnh hưởng trên phạm vi thế giới. Việc nghiên cứu và vận dụng lý luận quan điểm giáo dục lại của A.X.Makarenko sẽ góp phần tăng hiệu quả của công tác giáo dục lại hiện nay.

Vận dụng lý luận giáo dục của A.X. Makarenko, nhất là những tư tưởng về phương pháp giáo dục lại trong hoàn cảnh xã hội ta hiện nay là một việc làm cần thiết để tăng cường tính chất xã hội chủ nghĩa và tính nhân văn trong giáo dục xã hội của nhà nước ta. Đồng thời để chứng minh sức sống của tư tưởng giáo dục Makarenko cùng với tất cả những cơ sở khoa học của nó.

Xuất phát từ những yêu cầu trên, tôi chọn vấn đề: “***Vận dụng quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của A.X.Makarenko trong công tác giáo dục tại trường giáo dưỡng số 2 Ninh Bình***” làm đề tài nghiên cứu luận văn tốt nghiệp.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của Makarenko, đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục trong trường Giáo dưỡng.

3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.

3.1. Khách thể nghiên cứu

Quá trình giáo dục tại trường Giáo dưỡng số 2

3.2. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu quá trình vận dụng quan điểm giáo dục của Makarenko vào công tác giáo dục trong trường Giáo dưỡng số 2.

4. Giả thuyết khoa học

Hiệu quả giáo dục của trường Giáo dưỡng số 2 sẽ nâng cao nếu:

Quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của Makarenko được vận dụng một cách sáng tạo, phù hợp với hoàn cảnh của nhà trường.

Các biện pháp giáo dục: Kết hợp đúng đắn lòng tin và sự tôn trọng đối với học sinh trong quá trình giáo dục; tiến hành giáo dục đồng bộ; giáo dục bằng tình cảm; chuẩn bị cho học sinh hoà nhập cộng đồng được thực hiện một cách đồng bộ.

5. Nhiệm vụ nghiên cứu

5.1 Hệ thống hóa quan điểm giáo dục của A.X. Makarenko về chủ nghĩa nhân đạo.

5.2 Tìm hiểu đặc điểm của trường giáo dưỡng và sự tiếp cận quan điểm giáo dục của Makarenko ở Việt Nam.

5.3 Đề xuất một số biện pháp nâng cao hiệu quả công tác giáo dục trong trường Giáo dưỡng.

5.4 Tổ chức khảo nghiệm đánh giá tính khả thi của các biện pháp.

6. Phạm vi nghiên cứu

Đề tài nghiên cứu sự vận dụng quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của A.X.Makarenko tại trường Giáo dưỡng số 2.

7. Cơ sở phương pháp luận

Luận văn được thực hiện dựa trên các quan điểm phương pháp luận sau:

- Quan điểm hệ thống – cấu trúc
- Quan điểm lịch sử – lôgic
- Quan điểm thực tiễn
- Phép biện chứng duy vật

8. Phương pháp nghiên cứu

- Hệ thống các phương pháp lý thuyết: gồm các phương pháp phân tích, tổng hợp, khái quát hoá.... để làm cơ sở lý luận cho việc xây dựng các biện pháp vận dụng quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của A.X.Makarenko vào công tác giáo dục tại trường giáo dưỡng số 2 Ninh Bình.

- Hệ thống các phương pháp thực tiễn: quan sát, điều tra bằng ankét, phỏng vấn, nghiên cứu sản phẩm hoạt động của học sinh, xin ý kiến chuyên gia...

- Hệ thống các phương pháp xử lý số liệu: gồm các phương pháp toán học.

9. Đóng góp của đề tài

Kết quả nghiên cứu làm sáng tỏ hơn quan điểm giáo dục về chủ nghĩa nhân đạo của Makarenko trong Giáo dục học hiện đại.

Đề xuất được các biện pháp nâng cao hiệu quả công tác giáo dục trong trường Giáo dưỡng.